

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 3

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

Διαφοροποιημένα προγράμματα σπουδών για κορίτσια και αγόρια στις αρχές του 20ού αιώνα

Η αποστολή μας

Θα διερευνήσουμε τη διαφορά μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών των αγοριών και των κοριτσιών τον πρώτο αιώνα μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους, θα διαπιστώσουμε ποια ήταν τα κατεξοχήν θεωρούμενα «κοριτσίστικα» μαθήματα και ποια τα «αγορίστικα» και θα σκεφτούμε πάνω στις ιδεολογικές αντιλήψεις που υπήρχαν πίσω από την επιλογή των συγκεκριμένων μαθημάτων για το πρόγραμμα σπουδών των κοριτσιών. Στόχος μας είναι να συγκεντρώσουμε τις αναγκαίες πληροφορίες και τα επιχειρήματα, για να προετοιμάσουμε τον διάλογο δύο εφήβων αδελφών, ενός αγοριού και ενός κοριτσιού μεσοαστικής οικογένειας που φοιτούν στις αρχές του 20ού αιώνα σε ιδιωτικά σχολεία, το αγόρι σε «αρρεναγωγείο» και το κορίτσι σε «παρθεναγωγείο». Το κορίτσι, μεγαλύτερο σε ηλικία, συγκρίνει το πρόγραμμα των μαθημάτων της με εκείνο του αδελφού της και δυσανασχετεί, επειδή βαριέται τα «γυναικεία» μαθήματα ή τα θεωρεί υποτίμηση για τις δυνατότητες των κοριτσιών και επειδή το δικό της ωρολόγιο πρόγραμμα είναι πιο φορτωμένο, αλλά με ώρες αφιερωμένες σε μαθήματα μη σχετιζόμενα με την επιστημονική γνώση. Το αγόρι απαντά με επιχειρήματα που καθρεπτίζουν τις κυρίαρχες αντιλήψεις για τη διαφορετικότητα αγοριών-κοριτσιών, καθώς και των ρόλων που θα πρέπει να αναλάβουν όταν γίνουν ενήλικες.

Η διαδικασία

1. Θα κρατήσουμε σημειώσεις, εντοπίζοντας τις σημαντικότερες πληροφορίες που παρέχουν οι πίνακες και τα αποσπάσματα που ακολουθούν. Οι φωτογραφίες θα μας διευκολύνουν να μπούμε στο κλίμα της εποχής.
2. Στη συνέχεια, θα συζητήσουμε α) για τα επιχειρήματα που θα μπορούσε να διατυπώσει ένα κορίτσι που θεωρεί σημαντική την επιστημονική γνώση και αρνείται ότι μοναδικός της προορισμός είναι το σπίτι και τα παιδιά, β) για τα επιχειρήματα που θα μπορούσε να διατυπώσει το αγόρι, υπερασπιζόμενο τις κυρίαρχες αντιλήψεις για τον προορισμό της γυναίκας.
3. Ύστερα, αποφασίζουμε ποιο μέλος της ομάδας θα προετοιμάσει μια σύντομη εισαγωγή για το θέμα, ποιο μέλος θα υποδυθεί το κορίτσι και ποιο θα υποδυθεί το αγόρι και ποια μέλη θα είναι βοηθοί στην προετοιμασία των δύο «ηθοποιών», ώστε να καταλήξουν στο ύψος, τις εκφράσεις, τις κινήσεις που ταιριάζουν σε καθένα από τους ρόλους.
4. Κάνουμε μια σύντομη εισαγωγή στο θέμα, ενώ παράλληλα προβάλλουμε σε οθόνη το εικονικό υλικό του φύλλου εργασίας και στη συνέχεια παρουσιάζουμε το δρώμενο.
5. Όταν ολοκληρωθεί η παρουσίαση, απαντάμε σε ερωτήσεις που τυχόν να προκύψουν σχετικά με τα ιστορικά δεδομένα στα οποία βασιστήκαμε.

Υλικό προς διερεύνηση

Φωτογραφία 1

Εργαστήριο ραπτικής της Χαροκοπέιου Ανωτέρας Οικοκυρικής Σχολής (1935)

Πηγή: Α. Μπακαλάκη – Ε. Ελεγγίτου, *Η εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και τα γυναικεία καθήκοντα*, Ιστορικό Αρχείο της Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987, σ. 187.

Φωτογραφία 3

Μάθημα γυμναστικής στο Αρσάκειο Παρθεναγωγείο το 1896 (πάντα με τις μακριές φούστες)

Πηγή: Ιστότοπος *hellenica*, <http://www.mlahanas.de/Greece/Cities/Athens/ArsakeioAthens03.html> [Τελευταία πρόσβαση: 21/12/2014]

Φωτογραφία 2

Μάθημα εργοχείρου στην Εσπερινή Σχολή του τμήματος Επαγγελματικής Τέχνης του Λυκείου Ελληνίδων (μεταξύ 1911 και 1936)

Πηγή: *Το Λύκειον των Ελληνίδων. 100 χρόνια*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2010, σ. 459

Φωτογραφία 4

Μαθήτριες την ώρα του μαθήματος της Μαγειρικής στο Κεντρικό Παρθεναγωγείο Κωνσταντινούπολης τη δεκαετία του 1930

Πηγή: Ιστότοπος *Ομογένεια στην Τουρκία*, <http://omogeneia-turkey.com/FILES/egitim-kentrikon005.jpg> [Τελευταία πρόσβαση: 10/10/2014]

Φωτογραφία 5

Ο ρόλος για τον οποίο προετοιμάζε η εκπαίδευση των κοριτσιών: Κεντήτριες των Λευκάρων Κύπρου

Πηγή: Ιστότοπος *Επεα πτερόεντα*, http://epea-jf.blogspot.gr/2009_01_01_archive.html [Τελευταία πρόσβαση: 10/10/2014]

Φωτογραφία 7

Ο ρόλος για τον οποίο προετοιμάζε η εκπαίδευση των κοριτσιών: Γυναίκα που κεντά σε πολυθρόνα, έργο του August Macke (1909)

Πηγή: Ιστολόγιο *Οι άνθρωποι μέσα μου*, http://reastatho.blogspot.gr/2013_07_01_archive.html [Τελευταία πρόσβαση: 14/11/2014]

Φωτογραφία 6

Ο ρόλος για τον οποίο προετοιμάζε η εκπαίδευση των κοριτσιών: Ζωγραφιά που εικονογραφούσε τη διαφημιστική αφίσα της συγκεκριμένης μάρκας ραπτομηχανής

Πηγή: Ιστότοπος *cretalive*, <http://www.cretalive.gr/opinions/view/sa-de-ntrepeste-pou-thelete-na-steilete-th-mikrh-sto-panepisth-mio/151049> [Τελευταία πρόσβαση: 12/11/2014]

Κείμενα

Σημείωση: Στα κείμενα που ακολουθούν με όρθια γράμματα εντός αγκυλών εμφανίζονται πληροφορίες διευκρινιστικές, ενώ απλώς με όρθια γράμματα εμφανίζεται ό, τι ήταν υπογραμμισμένο στο πρωτότυπο κείμενο.

Κείμενο 1

Από την εισηγητική έκθεση για την ίδρυση του Παρθεναγωγείου Βόλου

[Στο Παρθεναγωγείο Βόλου προβλέπεται] και το μάθημα της νοικοκυροσύνης όπως τούτο διδάσκεται εις τα Ελβετικά σχολεία, με υποδιαίρεσεις την υγιεινή και νοσηλευτική, καθαριότητα του οίκου, κηπευτική και μαγειρική [...] και το μάθημα της κοπτικής, ραπτικής και κεντητικής, όχι αφιερωμένης εις άχρηστα χειροτεχνήματα αλλά εις ασπρόρουχα και φορέματα χρήσιμα διά τον όλον οικογενειακόν βίον. Περί των μαθημάτων τούτων νομίζω περιττήν πάσαν ανάπτυξιν. Σας παρακαλώ μόνον να σημειώσετε ότι εις μεν τα Γαλλικά σχολεία κατέχουσι ταύτα 10-20 ώρας καθ' εβδομάδα επί 35 της όλης διδασκαλίας, εις δε τα Ελβετικά 10-15 αναλόγως της τάξεως του σχολείου.

Πηγή: Χαράλαμπος Χαρίτος, Το Παρθεναγωγείο του Βόλου, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Αθήνα 1989, τόμ. 1, σ. 160.

Κείμενο 2

Τα πολιτιστικά πρότυπα έχουν και τα αντίστοιχα μαθήματα

Στη γυναικεία εκπαίδευση τα μαθήματα που θεωρούνται οι κατεξοχήν ύποπτοι φορείς ξενομανίας ήταν τα διακοσμητικά εργόχειρα, η μουσική, ο χορός, η ζωγραφική. Εκείνα δηλαδή που εξέφραζαν ένα «ευρωπαϊκό» προσανατολισμό. Σε αυτόν ακριβώς όμως όφειλαν και την αίγλη τους. Η γοητεία που ασκούσαν τα μαθήματα αυτά στους γονείς πρέπει να ήταν μεγάλη, αν κρίνουμε και από την ιδιαίτερη προβολή τους στις διαφημίσεις των παρθεναγωγείων.

Πηγή: Αλεξάνδρα Μπακαλάκη – Ελένη Ελεγμίτου, Η εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και τα γυναικεία καθήκοντα, Ιστορικό Αρχείο της Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987, σ. 56.

Κείμενο 3

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας

Η Πρεβεζιώτου αρχίζει [το σχολικό εγχειρίδιο που συνέγραψε, την Οικιακή Οικονομία,] με την αποστολή της οικιακής οικονομίας και της ίδιας της οικοδέσποινας: «Η οικιακή οικονομία διδάσκει την καλήν διοίκηση του οίκου. Είναι δε μάθημα αναγκαιότατον διά την γυναίκα, διότι εις ταύτην είναι ανατεθειμένη η εσωτερική του οίκου διοίκησης. Η γυνή οφείλει να γνωρίζη ότι το να διευθύνη τον οίκον και να ανατρέφη τα τέκνα είναι ο προορισμός της, επομένως τούτο πρέπει να θεωρή ως το σπουδαιότατον των καθηκόντων της, καθ' όσον εκ της καλής ή κακής εκπληρώσεως αυτού εξαρτάται η ευδαιμονία ή η δυστυχία της οικογενείας».

Πηγή: Αλεξάνδρα Μπακαλάκη – Ελένη Ελεγμίτου, Η εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και τα γυναικεία καθήκοντα, Ιστορικό Αρχείο της Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987, σ. 112-113.

Κείμενο 4

Για ποιον ρόλο προετοιμάζει τα κορίτσια η Οικιακή Οικονομία

Το ωρολόγιο πρόγραμμα που προτείνει [για τις μέλλουσες οικοδέσποινες] η Πρεβεζιώτου είναι ενδεικτικό. Η οικοδέσποινα καταπιάνεται με τα οικιακά της έργα αμέσως μόλις σηκωθεί και ντυθεί «απλουστάτην αλλά καθαράν περιβολήν». Αερίζει, σκουπίζει, μαγειρεύει και ράβει ως το μεσημέρι. Μετά το φαγητό αναπαύεται ή κάνει ελαφρά εργασία. Επειτα ξαναράβει και φροντίζει για το δείπνο, ενώ συγχρόνως επιβλέπει τα παιδιά και παρακολουθεί τη μελέτη τους. Το απόγευμα επίσης αφιερώνει μια ώρα σε επισκέψεις, περίπατο ή «υποδοχή ξένων». Πριν κοιμηθεί κάνει τους λογαριασμούς.

Πηγή: Αλεξάνδρα Μπακαλάκη – Ελένη Ελεγμίτου, Η εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και τα γυναικεία καθήκοντα, Ιστορικό Αρχείο της Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987, σ. 114.

Κείμενο 5

Η εκπαίδευση στις «γυναικείες» τέχνες ως επαγγελματική εκπαίδευση

Ο προσανατολισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης των γυναικών στις «γυναικείες τέχνες» και τα οικιακά έργα υπαγορεύτηκε οπωσδήποτε από το γεγονός ότι τα επαγγέλματα που θα μπορούσαν να ασκήσουν οι γυναίκες ήταν πολύ περιορισμένα. [...]

[Η] επαγγελματική εξειδίκευση στις γυναικείες τέχνες και τα οικιακά έργα βασίστηκε στην αρχή ότι οι ανάγκες των γυναικών για μόρφωση καθορίζονται πρώτιστα από το φύλο τους –αρχή που οριοθέτησε επίσης τα προγράμματα των ανώτερων παρθεναγωγείων. [...] Η επαγγελματική εκπαίδευση στις γυναικείες τέχνες και τα οικιακά έργα έδωσε νέες διεξόδους βιοποριστικής εργασίας αλλά τόνισε ιδιαίτερα την ταύτιση των γυναικών με τον οίκο. (Σημείωση: Αυτό δεν είναι καθόλου παράδοξο, μια και τα μόνα επαγγέλματα στα οποία δεν αμφισβητείται η ικανότητα των γυναικών είναι αυτά που θεωρούνται προέκταση των οικιακών καθηκόντων).

Πηγή: Αλεξάνδρα Μπακαλάκη – Ελένη Ελεγμίτου, *Η εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και τα γυναικεία καθήκοντα*, Ιστορικό Αρχείο της Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987, σ. 79-80.

Κείμενο 6

«Προς τας νεανίδας περί [οικιακής] οικονομίας»

Πηγή: Ξ. Δ. Ζύγουρα, *Εγχειρίδιον Οικιακής Οικονομίας*, εκδόσεις «Βιβλιοθήκη του Γυναικείου Φύλου», τόμ. Β΄, τυπογραφείο Ιω. Κουβέλου και Μ. Δελή, Αθήνα 1887. Παρατίθεται στο Ελένη Φουρναράκη, *Εκπαίδευση και αγωγή των κοριτσιών. Ελληνικοί προβληματισμοί (1830-1910)*. Ένα ανθολόγιο, ΙΑΕΝ, Αθήνα 1987, σ. 353.

Η οικονομία είναι
στολισμός των γυναικών
πλούτος άπειρος κ' η μόνη
ευτυχία των ανδρών.

Οι γονείς θα σ' αγαπώσι
θα σε βλέπουν με χαρά
όταν είσαι εις τον οίκον
αληθής νοικοκυρά.

[...]

Ομοιάσεις χελιδόνα
με τ' αθώα της πουλιά
βοηθεί κι' ο σύζυγός σου
διά να κτίσετε φωλιά.

Εάν φέρ' ο σύζυγός σου
χόρτον, χώμα και νερόν
ότι πρέπει συ να κτίσης
τούτο είναι φανερό.

Τα μικρά σου ν' ανατρέφης
και να είσαι όλο χαρά·
έως ότου κατορθώσης
διά να κάμουν τα πτερά.

Οικονόμος πρέπει να 'σαι
φρόνιμος και μ' αρετή.
Ταύτα θέλει ο κόσμος να 'χης
κι' από σε τα απαιτεί.

Κείμενο 7

Προχθές άνθρωπος με τέλεια μόρφωση, άνθρωπος που η γνώμη του ακούεται με σεβασμό, άνθρωπος με νέες ιδέες, διευθυντής μιας από τις πολυπληθέστερες ιδιωτικές εμπορικές σχολές θηλέων, μου έλεγε ότι αφαίρεσε από το πρόγραμμα του σχολείου την ιστορία του εμπορίου. Κι' όταν κατάπληκτη ρώτησα τον λόγο, μου απάντησε ότι θα προτιμούσε αυτός στη θέση του μαθήματος αυτού ένα χειροτεχνικό μάθημα για το νοικοκυριό τους. Η περίοδος αυτή της εργασίας τους, μου είπε, είναι μεταβατική, θα περιοριστούν σε βοηθητικές εργασίες 3-4 χρόνια, ωστόσο να παντρευτούν!

Κι' αν δεν παντρευτούν, ρώτησα, και μείνουν στην εργασία τους, με ποιο δικαίωμα τους αφαιρείτε τα όπλα να αγωνισθούν νικηφόρα στο στάδιο της εργασίας;

Πηγή: Ρόζα Ιμβριώτη, «Γύρω από το φεμινιστικό αγώνα», Ελληνίς Γ/4 (1923), σ. 70-71, αναδημοσιεύεται στο Έφη Αβδελά – Αγγέλικα Ψαρρά, *Ο Φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Μία ανθολογία*, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1985, σ. 333.

ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΡΡΕΝΩΝ

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα και μέχρι τον Μεσοπόλεμο, τα αγόρια, μετά τα 4 χρόνια του δημοτικού σχολείου, φοιτούσαν 3 χρόνια στο λεγόμενο «Ελληνικό σχολείο» και μετά 4 χρόνια στο λεγόμενο «Γυμνάσιο» (σύνολο 11 χρόνια).

Ωρολόγιο πρόγραμμα του 1884

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ελληνικό Σχολείο					Γυμνάσιο					
	Ώρες διδασκαλίας ανά τάξη			Σύνολο		Ώρες διδασκαλίας ανά τάξη				Σύνολο	
	α	β	γ	Ωρών	Ποσοστό	Α	Β	Γ	Δ	ωρών	Ποσοστό
Θρησκευτικά	2	2	2	6	6,6%	2	2	2		6	4%
Αρχαία Ελληνικά	8	9	9	26	28,5%	12	12	14	14	52	38,7%
Νέα Ελληνικά	6	4	4	14	15,4%						
Μαθηματικά	4	3	3	10	11,0%	3	3	3	3	12	9%
Κοσμογραφία (Μαθηματική Γεωγραφία)									1	1	0,7%
Φυσικά (Φυσική-Χημεία-Βιολογία)		2	2	4	4,4%	2	2	2	3	9	7%
Ιστορία		2	2	4	4,4%	3	3	3	3	12	9%
Γεωγραφία		2	1	5	5,5%	2	2			4	3%
Γαλλικά		3	3	6	6,6%	3	3	3	3	12	9%
Φιλοσοφία								1	1	2	1,5%
Λατινικά			2	2	2,2%	3	3	3	3	12	9%
Ιχθυογραφία (Ζωγραφική)		1	1	2	2,2%						
Καλλιγραφία		3		3	3,3%						
Γυμναστική		3	3	9	9,9%	3	3			6	4,5%
Στρατιωτικές ασκήσεις								3	3	6	4,5%
Σύνολο ωρών ανά τάξη	28	31	32	91	100,0%	33	33	34	34	134	100%

Πηγή: Δαυίδ Αντωνίου, *Τα προγράμματα της Μέσης Εκπαίδευσης (1833-1929)*, τόμ. 3ος, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολογίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1989, σ. 28.

Ωρολόγιο πρόγραμμα
Αρρένων που
νομοθετήθηκε το
1914

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ελληνικό Σχολείο					Γυμνάσιο					
	Ώρες διδασκαλίας ανά τάξη			Σύνολο ωρών	Ποσοστό	Ώρες διδασκαλίας ανά τάξη				Σύνολο ωρών	Ποσοστό
	α	β	γ			Α	Β	Γ	Δ		
Θρησκευτικά	2	2	2	6	5,9%	2	2	2	1	7	5%
Νέα Ελληνικά	9	4	4	17	16,7%	3	3	0	0	6	4,2%
Αρχαία Ελληνικά	3	7	7	17	16,7%	9	9	10	10	38	27,1%
Μαθηματικά	3	3	4	10	9,8%	4	4	4	3	15	10,7%
Κοσμογραφία (Αστρονομία)									2		1,4%
Φυσικά (Φυσ.-Χημ.-Βιολ.) & Υγιεινή	2	2	3	7	6,9%	3	3	4	4	14	10%
Ιστορία	3	3	3	9	8,8%	3	3	3	3	12	8,6%
Γεωγραφία	3	2	2	7	6,9%						
Γαλλικά		3	3	6	5,9%	3	3	3	3	12	8,6%
Φιλοσοφικά								2	2	4	2,9%
Λατινικά						4	4	3	3	14	10%
Ιχνογραφία (Ζωγραφική)	2	2	2	6	5,9%						
Καλλιγραφία	1	1	1	3	2,9%						
Γυμναστική	3	3	3	9	8,8%	3	3	3	3	12	8,6%
Ωδική (Φωνητική Μουσική)	2	2	1	5	4,9%	1	1	1	1	4	2,9%
Σύνολο ωρών	33	34	35	102	100,0%	35	35	35	35	140	100%

Πηγή: Δαυίδ Αντωνίου, *Τα προγράμματα της Μέσης Εκπαίδευσης (1833-1929)*, τόμ. 3ος, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1989, σ. 57-8.

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΘΗΛΕΩΝ

Το Διδασκαλείο που προετοίμαζε γυναίκες δασκάλες (μοναδικό έως τις αρχές του 20ού αιώνα) ιδρύθηκε το 1842, από έναν σύλλογο, τη «Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία», και όχι από το κράτος. Εκεί φοιτούσαν κορίτσια που αποφοιτούσαν από το δημοτικό.

Ωρολόγιο πρόγραμμα
αυτού του
Διδασκαλείου που
ίσχυε το σχολικό έτος
1883-1884

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΘΗΛΕΩΝ της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας					Σύνολο ωρών	Ποσοστό
	Ώρες διδασκαλίας ανά τάξη						
	Α	Β	Γ	Δ	Ε		
Θρησκευτικά	3	3	3	2		11	5,9%
Ελληνικά	9	9	9	9	6	42	22,3%
Μαθηματικά	2	2	2	2		8	4,3%
Κοσμογραφία (Μαθηματική Γεωγραφία)				1		1	0,5%
Φυσιολογικά		2	2	2	2	8	4,3%
Ιστορία	2	2	2	2	2	10	5,3%
Γεωγραφία	2	2	1			5	2,7%
Γαλλικά	5	5	5	5	5	25	13,3%
Παιδαγωγικά				4	18	22	11,7%
Οικιακή Οικονομία & Παιδαγωγική				1		1	0,5%
Ιχνογραφία (Ζωγραφική)	2	2	2	1		7	3,7%
Καλλιγραφία	2	2	1			5	2,7%
Εργόχειρο	5	5	5	3	5	23	12,2%
Γυμναστική	2	2	2	2	2	10	5,3%
Ωδική (Φωνητική Μουσική)	2	2	2	2	2	10	5,3%
Σύνολο ωρών ανά τάξη	36	38	36	36	42	188	100%

Πηγή: Δαυίδ Αντωνίου, *Τα προγράμματα της Μέσης Εκπαίδευσης (1833-1929)*, τόμ. 3ος, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1989, σ.194.

Ακολουθεί το πρόγραμμα του «Αστικού Σχολείου», που ήταν το δημόσιο δευτεροβάθμιο σχολείο θηλέων που δημιουργήθηκε το 1914 και όπου εγγράφονταν απόφοιτες των πλήρων (εξατάξιων) δημοτικών σχολείων

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Αστικό σχολείο θηλέων				
	Ώρες διδασκαλίας ανά τάξη			Σύνολο ωρών	Ποσοστό
	Α	β	Γ		
Θρησκευτικά	2	2	2	6	5,3%
Ελληνικά (Αρχαία & Νέα)	8	9	8	25	21,9%
Μαθηματικά	3	3	3	9	7,9%
Ανθρωπολογία και Υγιεινή	2	2	2	6	5,3%
Φυσικά (Φυσική & Χημεία)	2	2	1	5	4,3%
Ιστορία	2	2	2	6	5,3%
Γεωγραφία	2	2	2	6	5,3%
Γαλλικά	5	5	5	15	13,2%
Οικιακή Οικονομία & Παιδαγωγική			2	2	1,7%
Ιχθυογραφία (Ζωγραφική)	2	2	2	6	5,3%
Καλλιγραφία	1			1	0,8%
Χειροτεχνία (Εργόχειρο κτλ.)	3	3	3	9	7,9%
Γυμναστική	3	3	3	9	7,9%
Ωδική (Φωνητική Μουσική)	3	3	3	9	7,9%
Σύνολο ωρών ανά τάξη	38	38	38	114	100%

Πηγή: Δαυίδ Αντωνίου, *Τα προγράμματα της Μέσης Εκπαίδευσης (1833-1929)*, τόμ. 3ος, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολογίας-Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1989, σ. 368.

